

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl. 1/2, an
3 fl., 1/2, an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2,
an 9 frcs., 1/2, an
4 frcs. 50 cm.
Fiecare apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Foie bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 7 cr., a doua oară
6 cr., a treia oară 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.
Tot ce privește foie,
să se adreseze la redac-
țiunea și Admini-
strațiunea Unității
în
Blaș.

Anul IX.

Blaș 9 Septembrie 1899.

Numărul 36.

Încă o dată ce zic laicii?

Când pentru prima oară am pus publicului nostru această întrebare, mărturisim sincer, am așteptat mai mult zădărnici, mai multă dragoste pentru cauză, din partea elementului laic.

Așteptam o mână prietenească, la a cărei sprijin să putem conta cu siguranță, în situația atât de dificilă a clerului nostru.

Așteptam — și o așteptăm și acum, când pentru a doua oară ne punem întrebarea mult cuprindătoare: Ce zic laicii?

Înțeleg ei umilirea noastră, când guvernul sub scutul sărăciei noastre, încearcă să facă iluzorie autoritatea noastră bisericească? Înțeleg ei, că nouă condiții de care este legată distribuția ajutorului de stat este un preludiu din manopera volnică de a pune clerul nostru sub tutela organelor politice? Înțeleg ei enormul desastru, ce l-ar îndura ei și noi, atunci când organele politice și-ar ajunge scopul? Înțeleg ei, că forța noastră de rezistență ar pierde mult, dacă nu ne-ar sări și ei în ajutor, atunci când ajutorul lor e aproape indispensabil!

Vremea protestelor platonice a trecut! O datorință bărbătească ne cheamă la lucru — și datorința aceea ne e cu atât mai mare, cu cât vreme îndelungată nu am luat-o în seamă.

Nu putem zice, că pe alte terene am fost nepăsători: am ridicat școli și biserici, am crescut tineri în școli superioare, am sprijinit reanunțările noastre culturale, am făcut cu un cuvânt *progres* ca ori ce nem cu aspirații de viitor — un singur teren este înșel, unde nu ne putem mândri cu acest progres, și acest teren e: îmbunătățirea sortii materiale a clerului miser. Sărăc și necăjit a fost clerul nostru înainte cu două sute de ani, sărac și necăjit este astăzi!

Relațiile sociale s'au schimbat, greutatea vieții apasă cu îndoită greutate umerii clerului sărac, și nouă nu ne-a venit în minte să ușurăm puțin soarta lui.

În schimb i-am cerut înșel cu atât mai mult. Conducător și părinte sufletesc să fie al poporului, luminător să-i fie și în cele lumesci, inițiator și model să fie tuturor! De a fost lipsă de mângăietor, acolo era preotul, de era trebuință de luminător acolo era preotul, de se pornia ceva mișcare culturală, preotul trebuia să-i stea în frunte, și vai și amar de acel preot, care din motive ori cât de juste s'ar fi retras de la vre o manifestare mai însemnată a vieții noastre publice! Ziariștii noastră avea pentru el termeni îndoiți mai aspri și mai necruțători, ca pentru laici.

Nu voim să zicem prin acesta, că preoțimea noastră nu ar fi îndatorată a

sprijini și a iniția chiar tot ce e nobil și insuficient, voim numai să constatăm indolența cu care s'a îngămădit totul pe umerii preotului, fără să ne îngrijim, să-i dăm cel puțin mijloacele suficiente pentru traiul.

Nu ne-am îngrijit de bună starea materială a clerului și nu ne-am dat sama, că lipsind această bunăstare și constrins fiind clerul a-și consuma puterile în lupta pentru traiul, activitatea lui de preot și conducător trebuie fatalmente să rămână mai pe jos de nivelul dorit!

Nu ne-am îngrijit de bunăstarea materială a clerului — după cum n'au făcut-o d. e. protestanții — nu i-am ușurat sarcinile, pe cari schimbarea vremilor și relațiile sociale le-a îngămădit fără considerare pe și de alt cum îngreunării lui numeri!

Ce zic laicii?

Înțeleg revolta ce ne-a cuprins în fața ingerinței, ce statul și-a manifestat-o destul de clar când cu distribuția ajutorului? Înțeleg ei, că ori cât de frumos e entuziasmul, ce clerul a dovedit în timpul din urmă, el nu ne garantează isbândă sigură câtă vreme nu ne punem pe lucru, ca cel puțin noi de noi să ameliorăm soarta materială a clerului?

Ce zic laicii la acesta? Laicii descendenți în mare parte din familiile de preot; laicii crescuți pe la universități cu prescură românească, ce zic

Feuilleton.

Îubire frățească.

(Fine.)

Nicu cu Iosif de la închisoare pe căl laterală se grăbiră la casa primariului, care încă nu întârziă mult:

Veți înțelege prietene, îi zise Nicu liniștit, că eu nu pot să mai trăiesc, dacă moré Florica. Sfânta noastră religie ne oprește suiciului, și eu nu voi întinde mâna în contra mea, dar nu peste mult voi avea parte de mărtașă eroilor în șirul confrăților mei retrași la munte. Florica scie: ne vom întâlni în cerul. E adevărat, că nu e perdată ori ce speranță, poți că crăjăsoa soră va afla vre o ușură prin care să scape; locotenentul e pentru ea, el va face tot posibilul ca să o scape, eu sînt sigur; dar el e numai singur, și căpitanul e un barbar, care nu se va îngrozi de vîrsarea sîngelui nevinovat.

Dar tinărul locotenent e ofițerul cel mai distins din regimentul sînt, continuă primariul, el e cel mai iubit din partea soldaților, dacă

el se întrepune poți să o scape, și el se va întrepune căci e nobil, și iubirea ce o are pentru dreptate și onore îl va face, ca mai bine să moră el de cât să lase ca Florica să fie asasinată.

Chiar pentru acesta am consimțit și eu la un paș atât de cutezat, îl intrerupe Nicu. De nu ar fi fost împrejurările acestea favorabile, eu nu m'aș fi învoit o dată cu capul ca sora mea să rămână în mâinile inamicilor.

Stradele gemeau de lume. Cu toții se grăbiau să-și ocupe un loc în piață. Nicu schimându-și hainele încă o dată împreună cu Iosif după mulțime și se așezară între șirurile din urmă ale privitorilor. Inima îi se mai sfîșia de durere când vedu convoiul ieșind pe porța închisorii și pe sora sa cu mâinile legate la spate mergînd liniștită în mijlocul soldaților. Norocul lui, că avu lângă sine pe bătrînul și credinciosul servitoriu, Iosif, care nu o dată l'a reținut în pornirile sale.

Ostașii la comanda căpitanului se opriră în piața din fața închisorii. Încă nu semna și se retraseră cu toții în formă de semicerc, lăsînd pe Florica răzîmătată de zid, cu fața cătră soldații. Locotenentul era adus în

strîmtoare prin comanda căpitanului. El făcea și zicea tot ce-l putea inspira situația momentului, vorbe frumoase, șovăituri, dar până acum totul fu zădărnice.

Ce prostii vrăși să mă faci să cred die locotenent, zise căpitanul într'un ton batjocoritoriu. Ometeu acela e o sormană copilă! Vai! Vai! Puiul acela de drac? Acela e comandantul imperialiștilor de ieri din cap până în tălpi.

Căpitane, repet, sînt gemeni!

Povești pentru babe! Și dta al fi de părere să i-se concedă viața acelei ființe spurcate?!

Poporul observă dialogul destul de înfocat dintre cei doi ofițeri. Într'aceea un subofițer se apropiă de Florica ca să-l acopere cu un vîl fața.

Dta mă împingî pînă la extrem, zise locotenentul ca ieșit din fire, cătră căpitan. Ei bine! Ești și-o spun franc, copila aceasta nu va muri, căci mărtașă ei ar fi o crimă.

Cum? Încă mă ameninți? Pușca ficiori!

Da te ameninți! Și încă o dată te întreb: Vrei să intrerupi esecutarea? Da ori ba!

Esecutarea unui trădătoriu? Nu! Nicu o dată!

ei, când ved situația gravă în care am ajuns?

Ce zic laicii, pe cari, pôte, nu-l lĂgă de noi simțeminte de recunoștință, ca pe cei amintiți, dar cari înțeleg cu toții elementul de putere națională, ce residă în clerul nostru — și înțeleg enormul desastru moral și național, ce l-ar aduce după sine punerea sub tutelă a clerului proiectată de organele politice?

Nu mai insistăm, importanța gravă a cestiunii e mai pe sus de ori ce insistare.

Așteptăm să auzim cuvântul laicilor, să vedem *faptele* laicilor.

Scim, și nu am dubitat nici un moment, că elementul laic petrecă cu atențiune decursul luptei noastre, că are pentru această luptă cuvinte de îmbărbătare și de laudă.

Azi inșe nu ne este de ajuns atât, azi dorim — fapte. Fapte, cari să alimenteze cu drept cuvânt entuziasmul celor, ce se revoltă în fața tendințelor de omnipotență ale statului; fapte, cari să-i convingă și pe cei slabi de ânger, că mila străinului nu e unica condiție de existență, câtă vreme ai noștri vor să ne întindă mâna de ajutor.

Am făcut acest apel la laicii noștri, pentru că datorii ne simțim a mișca toate pietrele, datorii sîntem a ne adresa în primul rînd către aceia, cari sînt ai bisericii noastre fiind, au dat de atâtea ori frumoșe dovești de alipire și de entuziasm față de biserica-mamă.

Cuvîntul lor ar pute să fie un noș îmbold de luptă, o nouă forță, și ar fi cu atât mai binevenit, cu cât l-am auzi în prĂjma sinodului.

Laicii au cuvîntul!

Subvențiunea pentru meseriași. Se știe, că în locul ajutorului de 400 fl. dat Asociațiunii, de societatea „Transilvania“ spre ai împărți elevilor de meserii, guvernul s'a oferit însuși să dele aceea sumă Asociațiunii. La adunarea generală de la Deva, comisiunea pentru revederea raportului prezentat de comitet, propune adunării următoarele: „*Tot o dată inșe gelosă fiind de independența Asociațiunii, invită pe on. comitet central, ca pentru viitor să renunțe de a mai cere ajutorul de 400 fl. din partea Inaltului minister de comerț.*“ Fără nici o discuțiune adunarea generală primesce cu aclamațiuni propunerea acĂsta.

„Telegraful“ de Marți revenind la serbările de la Deva, regretă că comitetul central „a mai promovat“ la adunarea generală afacerea subvențiunii care a fost o dată „terminată și decisă“. Lucrurile de natura acĂsta sînt foarte delicate, și ele tractate de omeni neorientați, pot să pricinĂscă greutăți Asociațiunii.

Nu pricepem îngrijorările acestea ale „Telegrafului.“

Adunarea generală este în drept a controla lucrările comitetului central și comisiunea n'a propus alt ceva de cât, ca pe viitor comitetul să nu mai cĂră subvențiunea de la guvern.

După cum șcim noi, când Ministrul a oprit primirea ajutorului de la „Transilvania“, a scris organului sĂu subaltern, să întrebe Asociațiunea, că nu ar fi aplicată a primi de la el acel ajutor? Și adunarea de la Deva n'a făcut alt ceva, de cât a lĂsat comitetului să nu mai cĂră ajutorul, ceea ce nu eschide posibilitatea primirii.

Asta este credem noi starea lucrului în adevĂrata sa lumină și „Telegraful“ pôte fi linisct, că așa cum comisiunea a tractat afacerea acĂsta, — recunoșcem și noi, — destul de delicată, nu va face nici o greutate

societăți noastre culturale. Că hotărîrea acĂsta a adunării de la Deva a fost sau nu influințată de tractarea nedĂmnă a celor din fruntea comitatului Hunedóra și de murdărarea școlii române, — nu vrem să o discutăm. La tot casul împrejurările acestea provocătoare au turburat sentimentele tuturor românilor, cari au luat parte la ședințele Asociațiunii.

Noua Palestină. Între Evreii reslățiți pe cele cinci continente s'a pornit un curent de a se reintĂrce în vechia patrie. Secta Sioniștilor e numele celor ce aderĂză la aceste idei. Se vede inșe că cel puțin în Ungaria e mic numĂrul celor ce luera pentru realizarea acestei nobile ținte. Ca dovadă un cetitor al foil noastre ne trimite cĂte va mustre din vorbirile ținute cu ocaziunea deschiderii noului templu din Timișóra-Fabric. Etă aceste specimene:

Rabinerul din Arad Dr Alesandru Rosenberg, aprindĂnd candila eternă, a zis între altele: „Noi sîntem numai după religiunea Jidovi, după naționalitate sîntem Magiari. Noi nu avem nimica a face cu Palestina, pentru că numai trecutul ne lĂgă de ea, în present și în viitor sîntem ai scumpei noastre patriei magiare, carea permite fie cĂrei confesiuni desvoltarea liberă. Noi nu vrem să șcim nimica de acel sioniști, cari voesc să fundeze o patrie nouă, pentru că noi avem pe a noastră, pe carea o iubim, pentru carea la timp de nevoie sacrificăm avere și sĂnge.“

Rabinerul din Timișóra-Cetate Dr Moricz Löwy: „Numele poporului magiar și a națiunii magiare este scris cu litere de aur în istoria Israelului. Să pĂșim în servițul acestei națiuni! Să servim națiunea acĂsta prin sĂngele nostru, cu mintea noastră, cu spiritul și cu limba noastră, ca națiunea

Locotenentul în două sărituri era lângă Florica . . . și lovi pĂlăria . . . și bucele negre îi undulară pe spate. Un murmur se produse în întregă piața. PlĂnsete și suspinnri ieșiau din mijlocul mulțimei. Și locotenentul serios, întorcĂndu-se la cĂpitan.

Poftim cĂpitane . . . dacĂ am vrut să te înșel.

Acesta dede ca rĂspuns: Pușca la ochi! . . . TĂvile erau îndreptate spre Florica . . . acum trĂgeau . . . când de o dată sbură Albert și se puse înaintea Floriceii.

Trageți în locotenentul vostru dacĂ vă trage inima, zise el cĂtră ostași.

El era ofițerul cel mai iubit al soldaților, care tot de una a fost drept și bun cu dînși. Așa dar? . . . au rĂmas înmĂrmuriți, dar țĂvile erau încă îndreptate în contra lui. Mulțimea era euprinsă de un silențiu profund, respirațiunea multora era intreruptă, încremeniți cu toții așteptau momentul decisiv.

CĂpitanul înroși, de mânie tremura în tot trupul. De o dată schimbă față, făcu un semn . . . și pușcile . . . erau la picior. „Locotenentul a păștrat comanda mea secretă, zise cĂtră cei de față, trebuia să arĂtăm trădĂtorilor și trădĂtoarelor sĂrtea ce-l așteptă . . . Miliția națională nu omĂră copile nevinovate“ termină cu sĂnge rece.

Aclamațiunile, ce ieșiau din pepturile tuturor erau nesfĂrșite. Privitorii plĂngeau și rĂdeau de bucurie, Ăr locotenentul apropiĂndu-se de cĂpitan: Î-ți mulțĂmesc, îi zise, Ăr acesta:

Ar trebui să fi condus înaintea unui tribunal de rĂșboi. Dar ce se face? Tineretele sînt tinerete. N'am cređut că te aprindĂ așa de iute.

Scena acĂsta crudelă nu pôte ține mult, continuă cel alalt. Nenorocita de copilă nu ar mai pute suporta grĂza. Ori mĂrtă ori vie! Ori doră nu?

FĂ ce vrei, eĂ nu mă amestec, rĂspunse cĂpitanul și punĂndu-și în rĂnd soldați se depărtă. Poporul nĂvăli în jurul eroiceii fete, cĂreia locotenentul îi ajută să-și astrĂngă ale sale, apoi: adio, îi zise, amici dtale te așteptă. EĂ rĂmăn aici și împreună cu mine memoria dtale.

Î-ți mulțĂmesc de toate, cu două vieți îți sînt datore, atât și mai mult nu putu zice.

TrĂsura era gata, în care urcĂndu-se, împreună cu Nicu se grĂbiră la munte, unde tatăl lor îi aștepta între cele mai mari torturi sufletesci.

O nĂpțe de vară.

Îmi arde fruntea, genele nu voesc să se lase peste ochii mei obosiți Ăr ingerul somnului îmi denĂgă cu îndĂrjire sĂrutul dorit!

Chiar și aerul în camera mea e înĂdușitor de cald și sĂturat de mirosul greoiĂ al resedelor și al rozelor, pe cari mi le-a adus mama.

Greoi rĂsună din turn 11 bĂtĂturi — acum aud ultima perđĂnduse cu un ton trĂmurĂnd — liniștea de mai înainte se lĂsă Ărăși.

Eu nu mai pot sta între perinele calde, mă școl, deschid ferĂsta și jalușile, în odaie se revarsă aer prĂșpet și rĂcoros; înaintea ochilor mei zac vre o cĂte va case viĂ luminate de razele blĂnde ale lunii, nimic nu se mișcă în ele, totul dĂrme, chiar și arborii, cari își lasă rĂmurelele obiect de joc resfĂțatului vĂnt. — Ceva mai de parte e dealul și pĂdurea încunjurate de o cĂță ușoră. — Tabloul ce se desfășură înaintea mea e așa de frumos, așa de invitĂtor, în cât nu mă pot reține.

Repede mă îmbrac și pĂrĂșesc casa, vreau să cercetez pĂdurea, care îmi este tot de una iubită, vreau să-l pĂndesc somnul, voesc să vĂd o dată natura în vesmĂntul ei de nĂpțe.

Trec repede pe lângă case, cari zac acum așa de liniștite, ca și când n'ar fi auzit nici o dată șgomotul zilei, n'ar fi vĂđut nici o dată cum se grĂbesec și se alungă omeni, cum adese se rĂgă și blastĂmă în o rĂsuflare, cum iubesc și cum urĂsc, totul pentru acest preț înalt, totul pentru a ajunge la fericire, la acĂsta flĂre minunată a sortii.

Multe din casele acestea ne-ar putea povesti lucruri curioșe, despre lacrimi și veselii, despre suferințe și desfĂtĂri, despre iubire și ură, despre fericiri și nefericiți, pĂnă ce în sfĂrșit cu toți aceștia se scoborĂră în sinul mamei comune — a pĂmĂntului.

Pasul mă duce mai de parte. Ajung la rĂu. Mă razĂm de marginea podului și îmi arunc privirea asupra valurilor arginții. Ele curg liniștite și reoglĂndĂză trĂmurĂnd luna și stelele gingașe. Arborii umbresc

acésta, carea ne primesce în brațele sale, și prin noi se înmulțesc, să pôtă zice: „cine mi-a născut pe acestia și cine mi-a crescut?” (Josaa 41 v. 29). — Nu putem pricepe, cum această creștere numerică și putere de viață internă a acestei națiuni e privită cu ochi poanchiși, invidioși! Entuziasmarea cea cu abnegare de sine și gata la sacrificii pentru națiunea magiară și pentru patrie, în zilele noastre a devenit poezie și cult divin pentru noi jidovii.

Dacă ast fel vor gândi Evreii, Sioniștii pot să-și „închidă taraba”, — Sionul profetului e în noua Palestină numită Ungaria, unde viața e cu mult mai fericită ca pe câmpiile udate de Iordan.

Cine compromise cauza? Nu de mult am fost luat cu bucurie notiță despre hotărârile conferențelor preoțesci din protopopiatul Sătmarului și din tractul Ardușatului, ambele din diecesa română unită a Oradei mari, cari au dat expresiune viuă dorințelor și postulatelor clerului și poporului în cestiunea cea gravă a autonomiei bisericii și a ajutorului de stat, în tocmă cum au făcut sinodele și conferențele preoțesci din archidieceșă și apoi în diecesa Gherlei.

Față de aceste manifestațiuni totți omenii îngrijiiți de sôrtea bisericii și geloși de independența și de caracterul ei național nu puteau nutri de cât o singură dorință, că aceste manifestațiuni să devină generale în totă diecesa Oradei-mari, pe cum și în cele alalte diecese, pentru ca ast fel să se pună baza unei solidarități procederi a clerului din întrăga provință mitropolitană de Alba Iulia, cu scop de a apăra cu cuvenită energiă mult amenințata ei independență.

Nu tot de aceea-și dorință este cuprins, se vede, părintele Augustin Lauran, vicarul general episcopesc de Oradea-mare, căci la din contră nu s'ar fi sufocat a debuta în absența episcopului cu circulara datată de la 14 August 1899, prin care dojenesce pe preoțimea din amintitele protopopiate pentru

țermurii, ér crengile mlădióse a sălcilor, se légănă ușor pe deasupra valurilor, ca și cum ar voi să le desmierde. Totul e tăcut, totul e liniștit numai vîntul șoptesce cuvinte de desmierdare crengilor pe cari le légănă lin ér buzele mele murmură cuvinte evlavióse.

Încet pășesc în de parte pe deal în sus, deja simt aerul aromat al pădurii, un căne latră, eă me opresc și privesc în jur și véd o parte mică din oraș. În mijloc se ridică pompos biserica ér turnul înalt și svelt e scăldat în unda de lumină a lunii.

În stînga mea lucesc cruci albe și un miros greú de flori mă lovesce în față.

E un cimiter, e locul liniștei de veci.

În adevér această bucată de pămînt merită numele, căci numai liniște domnește în el; liniștite înfloresc pe morminte florile pe cari omenii le-au sădit în amintirea celor ce dorm acum încă în liniște; liniștite își fac paserile cuiburile lor în tufele de scumpie și iasomine; liniște intră în inimile omenilor când pășesc pe acest loc sfințit, căci uită pentru câte va momente tóte câte se întâmplă a fară în nomolul vieții. Într'adevér, cine a védut acest agru sfințit nu se înfióră de cugetele morții. — *Mórtea e ingerul liniștei.*

Încă câți va pași și pădurea își deschide porțile sale. Pe cotituri delicate drumul fuge în verđimea pădurii. Razele lunii ca nisce șuvite fãlfãinde străbat pintre ramuri, frunzele uscate se sfarmă sub picioarele mele cu un

manifestarea consciinței sale de drept și naționale în interesul existenței bisericii, a consolidării ei pacifice și liniștite.

Acésta circulară, pe cât de ciudată, pe atât de caracteristică între împrejurările de față, a fost dată la lumină mai întâiu în colónele fóiei bisericesci din Blaș de cătră un preot, care a avut curajul a-i face și un comentariu cumpetat, dar ținut în termeni pëtrunși de consciința marelui cause, ce trebuie s'o apere preoțimea română unită.

Domnul Lauran găsește, că ceea ce au discutat și decis cu unanimitate preoții din protopopiatele Sătmarului și Ardușatului, a fost o „estravaganță”, un „paș greșit”, căci „seduși de nisce analogii nenimerite”, preoții din acele protopopiate „s'au ingerat în lucruri, cari cad a fară de cercul lor de competență”.

Mai găsește dl Lauran, că asemenea enunțațiuni în favoarea dreptului de autonomie al bisericii „în loc să presteze causei servițiul dorit, o compromit formal, mai virtos, dacă decisiunile precipitate se publică, ori în formă de așa numit „apel”, comunicându-se acelea chiar și cu întreg clerul diecesan li-se dá aspectul, ca și cum în diecesă n'ar fi cine să vegheze asupra onórei sanctuarului”.

Tóte acestea le găsește părintele Lauran și deci află de lipsă a revoca în memoria preoțimei câți va paragraful din statutele diecesane, prin cari se preciséză obiectele, ce sînt a se debate în conferențele districtuale preoțesci și cari se referă la însușirea sciinței conform statului preoțesc, la susținerea moralei, a disciplinei, la măsurile de luat pentru stîrpirea abuzurilor din ținutul districtului etc.

Domnul Lauran e dar de părere, că formularea dorinței clerului districtual în cestiunea autonomiei, a ajutorului de stat etc., pe cum și manifestarea dorinței de a se întruni sinodul diecesan pentru de a delibera asupra acestor grave cestiuni, cari ating chiar esistența bisericii nu se pot

sgomot ușor; spăriată de sgomot sare o verđiță din cuibul ei și repede dispore în întunecime, apoi éráși e totul tăcut, numai vërfurile arborilor vuese lin — să pare ca și cum pădurea ar respira cufundată în un somn adânc.

În sfârșit ajung la o poiană; ea și cum Creatoriul ar fi imprășiat aici o comóră de diamante peste covorul de iarba și peste tóte florile, cari înfloresc aici pompos, așa strălucesc picurii curați de rónă în lumina lunii.

În mijlocul poenei își ridică falnic vërful un stejar și măestos își imparte în tóte părțile crengile sale. De sigur au trecut mai bine de un véc de când stă aici și totuși înfruntă încă cu bărbăție vremile cele mai grele. Mă razăm de trunchiul său; înaintea ochilor mei se deschide o panoramă, încântătoare și estasiat privesc întrégă vâlcea, rîul și orașul. În depártare apar turnuri albe de prin sate ér luna aruncă peste tóte un farmec magic. Cétă ușoră se ridică din rîu, asemenea unor umbre de spirite, deasupra mea ciripese în somn o pasere, ér pe cer scilipseste stelele lucitóre.

Eă cad în genuchi pe iarba rouată și buzele mele șoptesc cu evlavie:

„Cât de frumos e pămîntul, cât de sublim Dumnezeú, cât de mărétă natura!”

(Din nemțesce).

G. P. B.

subsuma între obiectele de discutiune precisate în amintitele statute diecesane.

Să admitem un moment, că interpretând acele statute după litera și nu după spiritul lor, s'ar ajunge la această conclusiune. Atunci de ce dl Lauran n'o spune franc și sincer că cu acele cestiuni e chemat a se ocupa sinodul diecesan și de ce nu recunósce dreptul preoțimei de a cere întrunirea grabnică a acestui sinod în fața pericolului amenințator, de care e consciú? De ce dsa declară tóte manifestațiuni preoțimei în cele alalte diecese privitoare la întrunirea sinodului provințial și a sinódelor provințiale mixte de nisce „analogii nenimerite” de cari s'au lăsat seduși și preoții din diecesa Oradei-mari? De ce în fine vicarul general episcopesc din Oradea susține, că acești preoți s'ar ingera în lucruri, ce cad a fară de cercul lor de competență atunci, când nu fac alta, de cât a cere întrunirea sinodului diecesan, care cerere, firesce, au trebuit s'o motiveze?

Să nu aibă ore clerul diecesan nici atâta drept, de a-și da pe față îngrijirea și neliniștea față cu cele ce se petrec în detrimentul său și al întregii bisericii?

Ori și câtă silință ne-am da, noi nu putem găsi de cât un singur motiv al procederei dlui vicar Lauran, și acesta este, că dsa nu împărțesce îngrijirile preoțimei din diecesă, cu alte cuvinte, că nu apróbă mișcarea impusă cu necesitate de împrejurări în favorul apărării independenței bisericii, căci la din contră ar trebui să închidă un ochiú chiar și atunci, când în conferențele amintite districtuale s'ar fi comis o abatere de la statute.

Asupra „onórei sanctuarului”, în diecesă este fără îndoielă chemat să vegheze în prima linie episcopul și noi scim, că Escelența Sa în tot de una a fost un aderent fervent al causei autonomiei bisericii române unite. De ce dar nu s'ar bucura din inimă, védënd interesul ce-l pórta preoții săi față cu această gravă cestiune de viață? De ce s'ar simți ofensat, când preoțimea diecesei sale cu credință și supunere se apropiă de archiereul său, și se rógă să concheme un sinod mixt diecesan?

Acel preot, care avu curajul a se plânga asupra circulariului dlui vicar și căruia pentru această îndrăsnelă dl Lauran într'un alt circular l-a dat o „reprobare”, a zis, că nu-și póte esplica nici ținuta, nici scopul, ce l-a avut dl vicar, când a dojenit în mod atât de aspru pe preoții protopopiatelor Sătmarului și al Ardușatului.

Noi ni-le putem esplica pe deplin din purtarea de până acum a părintelui Lauran, pe care l-am védut tot de una până acum inclinând pe partea adversarilor nostri de la putere pe cum și pe partea catolicilor unguri, cari tind a sparge cetatea bisericii noastre naționale; l-am védut neteđind, unde numai a putut, calea acestora; nu l-am védut inse nici o dată în șirul combatanților pentru drepturile bisericii și ale națiunii noastre.

Cel ce compromise formal cauza cea mare a bisericii unite este prin urmare însu-și părintele Lauran, nu inse acei preoți bravi, cari și-au făcut datoria lor de vrednic păstori al poporului credincios și de bun Român și despre a căror competență în a

se ingeră acolo, unde se tractează de independența bisericii unite românești. i-se va da, sperăm, dlui Lauran încă de aci în colo ocaziune de a se convinge.

(„Gazeta Transilvaniei“).

Revistă politică.

Austria. Pentru restabilirea păcii și a unei înțelegeri din Austria a intervenit însuși Monarchul. Maestrea Sa adevărată a chemat la sine pe baronul Chlumetzky, unul dintre bărbații cei mai cu influență ai Nemților și l-a însărcinat cu greua misiune de a tracta cu Germanii, cu scopul de a-i aduce pe aceștia la sentimente mai conciliante cu guvernul Thun. Dar pe cum s'ar vedea din rezultatele pertractărilor, acestea nu vor avea un reușit mai însemnat. Germanii persistă, cel puțin până acuma, în punctul lor de vedere: de a nu concede nimica guvernului actual și de a concede totul unui alt cabinet.

De altă parte ministerul austriac încă continua negocierile dintre Cehi și Nemți prin mijlocirea ministrului Kaizl. Resultate până acum nu s'au cam vădit. Dorința principală a Nemților este, ca să se ducă guvernul actual, și în locul lui să vină un ministeriu de coaliție, în care ei să fie în preponderanță. Pe partea acestui guvern s'ar pune și clubul polon, dacă acesta ar fi dorința Monarchului. Menirea acestui guvern de tranziție ar fi alegerea delegațiilor și votarea unor legi de interes pentru întregă monarchia.

Conducătorii partidului național român din Bucovina, considerând trista situație politică în care zace patria lor, convocară pe toți membri români din Reichsrathul austriac și pe deputați români din dieta Bucovinei ca să se întrunească la o consfătuire, în carea vor tracta despre măsurile ce sînt de luat spre delăturarea tristei stări actuale.

Franța. Presidentul republicei a subscris actul prin care, la cererea ministrului de justiție, senatul republicei se va preface în tribunal de stat, în ascultarea și judecarea conjurațiilor în contra republicei. Cu ocaziunea aceea vor fi ascultați și Derouledes și președintele ligii antisemite. Pe cum s'ar vedea din un răspuns, ce l-a dat prințul de Orleans unui ziarist belgian, conjurații i-și au legăturile lor cu Francezii monarchici, ce sînt în străinătate. Din același răspuns reiese, că părtinitorul conjurațiilor este tot prințul de Orleans, care pe toate căile lucră la lățirea convingerii între mulțime, că Franța nu poate să scape din încercăturile actuale de cît singur numai prin schimbarea formei de guvernare.

Transwaal. Această republică din sudul Africii, grație multelor sale bogății, a devenit locul către care sînt îndreptate privirile nesățioșilor Anglieși. Transwaalul cu deosebire de la 1884 în cînce era considerat ca independent chiar

și de către bărbați de stat Anglieși, și cu toate acestea în timpul din urmă se fac mai multe pretensiuni din partea Angliei, cari nu pot subsista cu independența unei țări. Scopul Angliei este vădit. Ea vrea să-și câștige suzeranitate asupra acestei republici, și de motiv l-a servit o lege a republicei, în sensul căreia străini nu pot avea aceleași drepturi cu locuitorii indigeni (Buri, coloniști vechi hollandezi). Imigrații Anglieși, vădînd că nu pot ajunge la realizarea pretenșiunilor lor, cerură ajutorul țării mame. Atîta a fost de ajuns pentru ca guvernul din Londra să se amestece în afacerile interne ale Transwaalului și să provoace republica ca să-și schimbe legile. Indigenii înse vădînd, că lărgind drepturile imigraților vor găta-o cu autonomia lor, denegară competența Angliei de a se amesteca în afacerile lor, și dederă răspunsul cuvenit. La acest răspuns ministrul coloniilor englez amenință republica, că dacă ea nu se învoește la reformele dorite pe cale pașnică, le va îndeplini constrînsă de arme. Și fiind că numărul celor ce vrîu să-și păstreze autonomia până la ultima răsufiere crește mereu, ușor s'ar putea întâmpla, ca între republică și Anglia să erupă un război, cu atît mai virtos că ministrul englez de război a și făcut pregătirile de lipsă.

Serbia. Pertractarea formală a procesului radicalilor deținuți ca conspiratori în contra ex-regelui Milan se va începe cu ziua de 18 Septembrie. E de tot curiosă întorcerea, ce a făcut-o guvernul cu privire la atentatorul Knezević. Până acuma el era considerat ca un criminalist de lesamaestate, și acum dintr'odată vine pus în lumină ca și când el ar fi făcut atentatul, nu în contra vieții lui Milan, ci în contra celei a adjutantului lui, și prin urmare va scăpa cu vrea o 10—20 ani de prînsore, pe cînd din contra șefii deținuți ai radicalilor vor fi judecați pentru crima de lesamaestate.

Muntenegro. Principele Nichita și-a făcut în zilele trecute călătoria sa la Constantinopol spre a tracta cu sultanul unele chestiuni ce se referesc cu deosebire la stabilirea granițelor principatului.

De acolo principele va merge la Atena ca să semneze în persoană actul prin care statele balcanice formează o confederațiune între sine, pentru delăturarea și potolirea neînțelegerilor, cari eventual s'ar nasce între dinsele.

Acestea se fac a fară de principat. În lăuntrul principatului, în capitala Cetinje, principele a intervenit la împăratul german, unicul dintre șefii marilor puteri europene, care până acum nu avuse reprezentantul său la curtea muntenegrină, ca să-și trimită un delegat, ceea ce se va și întâmpla, considerîndu-se faptul, că casa muntenegrină prin căsătoria ereditariului de tron Danil a intrat în legătură familiară cu împăratul german.

La începutul anului școlastic.

— Icone. —

Eră-și e viață pe străzile Blașului! Piața cea mare e plină de lume; părinții, cari își aduc copiii la învățătură — la Blaș. Hotelele sînt îndesuite cu oșpeți și nici cu lampa lui Diogene nu ai afla o chilie. Înaintea gimnasiului frecuența crește îndoit. Grupuri — grupuri intră și ies de la înscrieri, amestecându-se în vîlmășala „tirgului de cărți.“ Fie care alergă aici ca să-și vîndă cărțile din anul trecut și să-și cumpere altele pentru anul, ce vine. Cîtă siguranță și autoritate în purtarea acestor vîndători de cărți! Și, în comparație, cît de timiți și sficioși sînt acei ce nu au venit să vîndă, ci numai să cumpere, cari pentru întîia oară sînt martori ai acestei gălăgii școlare. Un preot duce de mîna un băiat — la tîrg. — Ce cărți ai de vîndut? — Virgil, Sallustiu, Retică, pentru a șesa! — Mie îmi trebuiesc cărți pentru prima.

Se perde mai afund în vîlmășagul tirgului. Abia se mai vede. Copilul pășese alături de el distras, aproape spăriat. De parte, ca în un viitor nesigur, el se gîndea pôte la vremea, cînd va fi și el „pe a șesa.“ Cît de învățat va fi el atunci!

Și ca nisce cuvinte magice, cari au deosebitul farmec al necunoscutului, i-se perindă în memorie cuvintele:

Sallustiu... Virgil... Retică....

Catedrala e plină de lume. Tinerimea reîntorsă la vetrele părintești, înainte de a începe școla imploră ajutorul dumnezeirii.

În aer planază ceva emoționător... rugăciunile și fumul de tămăie se ridică... cu evlavie, se isbesc de sîntele ziduri acorurile rugăciunii de implorare:

Imperate ceresc, mîngăitorule

Și e bine așa.

E bine, ca înainte de a intra sub adăpostul „palastrelor Muselor“, să se implóre binecuvîntarea cerului.

Așa de greu este drumul, așa de neperfectă este calea, așa de nemilos de lungă! Copil sîrac, îți jefeseși cele dintîi visuri ale vieții; liniștea, jocurile tale nevinovate, pe tatăl tău și pe mamă-ta, satul și casa, care ți-e nespuse de dragă, totul, — și vii se trăsesc singur în străini, să petreci cu pieptul lângă masă, cînd tu te-ai juca mai bucuros în liber, să memorizezi la grecă și la latină, cînd gîndul tău sboră la iubii tăi de parte acasă. Și înveți și memorizezi, și erăși înveți un an, doi, opt . . . Și cînd pe urmă credeai, că ai ajuns la țintă, abia atunci înțelegi, că tot ce ai învățat tu, toate ostenețele tale de opt ani sînt numai: *ex omnibus aliquid, ex toto nihil!* Atunci pôte îți pare rău, veți, că prea e lungă calea, acasă la cornele plugului erai pôte mai fericit Dar nu poți sta pe loc. Curentul te împinge de la spate, și dacă nu vrei să te strivescă, pornesc mai de parte. Ștergeți sudoarea de pe frunte, fă-ți încă o dată cruce și mergi mai de parte cu încredere pe drumul lung și neisprăvit. E greu și e amar, dar e drumul luminei.

E greu și e amar acest drum, copile, de aceea de cîte ori faci un nou pas pe el, te-tuchină lui Dumnezeu și te rîgă!

În gară e frecuență deosebită. Părinții se duc — copiii rămân.

— Să ascuți de profesor, dragul tatii, și să ne scrii, cum te mai ații — Bine . . . bine . . . scriu . . .

Și copilul privesce aiurit cum trenul pornese sgomotos. Abia mai vede la geam chipul tată-său.

Se întorce, cu pași șovăitori către casă. Prietini! erau tot voie, erau toți mai mari — numai el e mic și fără voie.

Prin cap îi trec gândurile de-a valma. Se gândește la cei de acasă . . . și o slăbie îl cuprinde. Azi dimineță s'a spăriat când profesorul i-a strigat cam aspru: Fii atent! Nu te uita pe ferestă!

Și așa l'a cuprins o frică, de-l tremurau genunchii și era să-l podidescă lacrimile.

La cină, mănă puțin, spune că-i e somn și vre să se culce.

Cu un fel de nelămurire privesce la studenții cei mai mari, cât sînt de veseli. Ore și el va fi așa de vesel când va fi student mare?

Întins în pat, le aude povestile și rîsetele. Nu înțelege însă nimic dintr'insele, gândul lui sboră departe, departe. . .

Se vede singur. Un simțămînt de timiditate și o duioșie nemărginită îl cuprinde.

Se întorce către părete, își afundă fața în perne, și plînge. . .

Simin.

Rugare și dare de samă.

La 3/15 Maiu senatul scolastic parochial din Murș-Gheja a emis o colă de abonamente și un apel către publicul românesc, — prin cari acest senat scolastic, se roga de toți românii binesimțitori să-i sară într'ajutor pentru a-și pute edifica o a doua sală de propunere, și ast fel a-și mântui școla confesională de perire.

Forțe puțină au răspuns acestui apel — de aceea cu tot respectul și iubirea datorită publicului român, senatul scolastic din M.-Gheja se roga de toți acei prea stimați Domni, cari au primit colă de abonamente și apeul să binevoiescă a retrimite președintelui senatului scolastic aceste colă de abonamente, cu ori ce rezultat, — cu atât mai virtos, că termenul de 1 Sept. pus în apel a expirat.

Senatul scol. parochial și tot poporul din M.-Gheja mulțămesc din inimă celor ce au contribuit cu obolul lor la salvarea școlii lor.

Acești marinimoși și Prea stimați Domni sînt următorii:

Oferte benevole s'au primit de la Prea stimați Dni: Mihail Bontescu, Hațeg 5 fl., Biserica din Săcădate prin P. On. D. Procopiu Cutean 1 fl., Cornel Crișan, Teiuș 66 cr., Ioan Boeriu, Lechința de Murș 2 fl., Silvestru Nestor, Blaș 1 fl. 50 cr., Aureliu Raț, Gyó-Békás 32 cr. Suma ofertelor benevole 10 fl. 13 cr.

Abonamente s'au făcut prin Prea stimați Dni: Petru Nirasteanu, Iernot 50 cr., Ignat Borza, Alba Iulia 5 fl. 65 cr., Ioan Șierban, Năsăud 1 fl. 15 cr., Ioan Brat, Tilișca 3 fl. 11 cr., Cornel Crișan, Teiuș 1 fl. 84 cr., Ioan Baciū, Șoimuș 6 fl. 18 cr., Dr. Laurențiu Pop, Abrub 6 fl. 13 cr., Silvestru Nestor, Blaș 8 fl. 85 cr., Teodor Domșa, Pintic 1 fl. 90 cr., Aureliu Raț, Gyó-Békás 68 cr. și Atanasiu P. Bologa 1 fl.

Bani din abonamente decî în suma de: 36 fl. 29 cr. La cari adăugînduse suma oferte-

lor benevole de: 10 fl. 13 cr.

Resultă suma întrégă de: 46 fl. 42 cr.

Din aceștia competența M. On. D. binevoitor Andreiu Todoran cu spesele postali cu tot este de 18 fl. 47 cr. Resultă deci pe sama școlii noastre 27 fl. 95 cr. v. a.

O sumă mică această considerînd spesele cele mari ce avem a purta cu nou edificînda sală de propunere. De aceea mulțămînd încă o dată din inimă marinimoșilor nostri spriginitori mai sus înșirați ne rugăm de toți Prea stimați Dni, cari au primit colă de abonament și apel a ni le reînpoia cu ori ce rezultat.

Dee Dumnezeu ca și alții vedînd esemplul Domnilor ce ni-au spriginit să-și aducă aminte de noi și conduși de dragostea de nem sa ne tindă ajutor cât de puțin.

M.-Gheja la 2 Sept. 1899.

în numele senatului scolastic:

George Simu

pres. sen. scol.

Convocare.

Publicul român apartinător pretoriaterelor Ceica, Beiuș și Vășcău, cu acesta se încunoscînteză, că despărțimîntul „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” al Beiușului își va ține adunarea generală cercuală în opidul Vășcău în biserica gr. or. în ziua 17 Sept. st. n. la 11 ore după servirea Sf. liturgii.

Considerînd marea importanță a acestei asociațiuni pentru poporul român, ne măgulim cu speranța, că, inteligența din pretoriaterile amintite va conlucra, ca la adunare să se prezenteze în număr cât de mare inteligentă și popor.

Din ședința comitetului cercual al despărțimîntului Beiuș din 13 August 1899.

Diracțiunea despărțimîntului.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Dômnua Aurelia Solomon directora internatului de fetețe din Blaș, care a crescut și petrecut în tineretele sale în comuna noastră, aducîndu-și aminte de misera noastră biserică pe cum și de poporul ei mic și sărac ca o dulce suvenire a donat pentru biserică 2 rînduri de vestiminte dimpreună cu toate apartinentele, unul pentru dumineci și sărbători, altul pentru înmormîntări, în preț de peste o (100) sută florenți; pentru ce o rugăm să primescă și pe această cale mulțămînta și recunoscînta noastră profundă. Dee Dumnezeu ca esemplul dînsel să-l urmărească toți, cari s'au născut și crescut în atari parochii ca acesta. Ludoșul mare în 1 Septembrie 1899. Alesiu Statcu preot gr. cat. George Tanase curator prim. — Spectabila Dnă ved. Catalina Kovrig Scheidel mare proprietăresă în Galin com. Alba-infer. a binevoit a dărui pentru edificarea bisericii gr. cat. din Dumitra suma de 50 fl. v. a. Pentru care faptă marinimosa și pe această cale i-se aduce profundă mulțămîntă. Dee Dumnezeu ca acesta faptă adeverat creștinescă să-și afle încă mulți imitatori. Dumitra la 2 Septembrie 1899. Simion Marcu paroch greco catolic, Vasile Dragiciu curator prim.

Din Archidieceasă. La Internatul de băieți din Blaș a fost denumit ca prefect Valeriu Suciū, prof. gimnas. și ca subprefect Octavian Prie, teol. abs. — Iosif Ciura paroch în Bucium-Șesă distr. protop. a Roșiei. a fost trecut între deficienți, ér Arion Pop coop. paroch. tot acolo, a fost numit admin. parochial.

Sfîntire de biserică. La 17 Septembrie n. a c. va fi sfîntirea bisericii gr. cat. din Buciumi, district. protop. al Almașului. Actul consacrarii îl va sevârși Rsm. domn canonic Dr Vas. Hossu. Tot atunci se va aranja în favorul bisericii o petrecere de vară.

Scolastic. Cu începutul an. scol. 1899—900. în locul școlii normale din băieți din Blaș s'a deschis școla de aplicație (praxă) cu șese despărțimînte. prof. Teodor Văndor, școla de meseriași avînd ca prof. pe Petru Ungur, și școla de repetiție împreună cu cursul de agronomie avînd ca prof. pe Nicolae Pop.

Inscrierile la școlile din Blaș s'au început. Până Vineri la amezi, la școla de fetețe erau inscise 74 eleve, dintre cari 41 interne. La internatul de fetețe de alt cum sînt insinuate deja 70 de eleve, numărul complet. — La gimnasia până ieri în 8 a c. arată cifra de 390 studenți ordinari și 2 privațiști. Dintre acestia s'au inscise în cl. I: 72, în cl. II: 77, în cl. III: 46, în cl. IV: 50, în cl. V: 52, în cl. VI: 46, în cl. VII: 35 (2 privațiști), în cl. VIII: 12. Primele două clase sînt paralele. Inscierile decurg. Azi la 7/8 la 7 s'a celebrat s. liturgie și invocarea Spiritului sfînt.

Inscrierile la universitatea din Budapesta, ce s'au fost amânate din cauza aranjamentului intern al edificiului universitar, vor fi din 14—21 Septembrie; ér în 25 ale aceleași luni se vor începe prelegerile.

Profesor român în Sofia. Tinêrul Emil Rus, fiul parochului nostru din Șeulia, absolvînd școlile comerciale din Brașov, a fost numit profesor la școla comercială din Sofia, susținută de consultatul român de acolo. Dorim bravului tinêr cele mai strălucite succese!

Reuniunea femeilor române din Mdiage și jur și-a ținut la 28 Aug. n. adunarea generală. Nobilul scop al acestei reuniuni este, ca să-și adune un capital de fl. 10,000 pentru ca apoi din interesele lui să potă întemeia o școla de fetețe. Din raportul prezentat adunării generale, apare că reuniunea dispune de o avere de fl. 8529.52 cr. și că venitul anului a fost de fl. 565.57 cr. În fruntea acestei harnice reuniuni stă dna protopoposă Maria Moldovan, ca presidentă, apoi Maria Necșa ca secretăresă și Elena Suciū ca cassieră. Din partea noastră îi dorim să-și ajungă cât mai curînd scopul prefipt și îndemnăm pe damele române din acele părți să grăbescă a promova idealul ei inscriindu-se ca membre.

Invențiune nouă românescă patentată. Oficiul reg. ung. de patente din Budapesta a patentat o invențiune românescă sub numirea de „Sindile de lemn” cu cari se pote acoperi fără cuie și fără măestru. Aceste sindile sînt lefține, ușore, durabile, de mărime egală și acurată și obduse cu o masă colorată după plac resistibilă contra focului și contra apê. Pentru etablarea unei fabrici unde să se pună în praxă această invențiune se intenționează înființarea unei societăți acționare cu un capital de 100,000 fl. împărțit în 1000 de acțiuni. Ceî ce dorese a lua parte la această întreprindere românescă să se adreseze pentru prospecte și informațiuni la inventatorul acestor felii de sindile Ioan Baciū preot în Sajó-Solymos p. u. N. Sajó în Transilvania.

Timbrul estraselor matriculare. Ministerul de interne a dat ordin, ca estrasele matriculare despre numărul copiilor ori lipsa lor în cas de divorț a soților să fie provădute cu timbru de 1 fl., dacă sînt estradate în capitală, în Fiume, ori în orașe cu drept municipal; cele estradate de autoritățile comunelor mici și mari, ori a orașelor cu magistrat, au să fie provădute cu timbru numai de 50 cr. Prin o altă ordinațiune dispune, ca estrasele matriculare despre nascere și căsătorie estradate reuniunilor de ajutorare în cas de bolă, respective membrilor lor, spre întrebunțare oficială au să fie scutite de timbru.

Hymen. Iuniu Brut Micu teol. abs. și cano. mitrop. s'a căsătorit Joi în 7 crt. cu Dș. Mariți E. Turcu. Felicitări sincere!

Cas de mörte. Emilia Pop. n. Osian, soția preotului Gregoriu Pop din Unimêt a repausat la 31 August n. a. c. în etate de 35 ani.

În veci amintirea ei!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Viața și operele lui
Andrei Murășan.

(Continuare.)

Când începe Andrei Murășan a se ocupa cu poezia, nu se scie. Valer Branisce crede, că încă în Bistrița a făcut primele încercări pe terenul acesta sub influința poezilor germani, cum a fost Klopstock. ¹⁾

Așa e, ori nu, din lipsa de dovezi nu o putem scie. Atâta înse putem zice, că Murășan înainte de a intra în sinul Brașovului la nici un cas nu s'a putut încerca în poezia română; nu, căci un tânăr de 15 ani, cum era și el pe acel timp, de comun nu se poate emoționa, de cât prin aceste două sentimente: sentimentul amorului și sentimentul național.

Dar nu se poate crede, că Murășan în etate de 15 ani să fi scris poezii de amor, căci el nici mai târziu nu se prea inspira pentru amor, chiar și acele câte va poezii de amor, ce le avem de la dînsul din anul de mai apoi, încă ne arată, că amorul n'a fost nici o dată obiect predilect pentru lira sa.

Asemenea nici sentimentul național nu l-a putut îndemna la poezie, căci nu l-a avut. Sentimentul acesta se nasce numai în școlile din Blași. Aici i-se împle sufletul cu frumsețile limbii române, cu adevărul istoriei, cu iubirea libertății, cu suferințele și dorințele poporului român. Tote ferb în inima sa; mai lipsește impulsul Brașovului și ele se vor manifesta și în poezie; dar până a fost în Blași nu s'a ocupat cu poezia. ²⁾

În Brașov de o dată i-se deschide înaintea ochilor o lume cu vederi nouă, o lume plină de viață. Aici iea viață și talentul său de poet.

Aici face cunoștință cu operele lui Lord Byron, Lamartine, Victor Hugo, Alfred de Musset, George Sand, Cervantes, Pușkin, Göthe, Schiller, Herder, Petrarca și alții, de la care învață a simți mult, a simți în inima sa tot ce simțese poporul său întreg, a purta în sinul său toate durerile și plăcerile de câte e capace omul, a suferi mult și a spera mult, cu un cuvint învață a fi poet.

Aici vine în atingere cu mișcările regenerătoare din România, în curent cu producțiunile literare române de dincolo de Carpați; aici și la apele minerale din jur i-s'a dat ocaziunea de a cunoște pe neuitatul și nefericitul Nicolae Bălcescu, glorificatorul epocii lui Mihail Eroul; pe optimistul Cesar Boliac; pe George Sion, autorul poeziei: Limba românească; pe Ioan Eliade Rădulescu, învățatul părinte al limbii românești, întemeietorul ziaristicii în Muntenia, ca George Asachi în Moldova și George Bariț în Transilvania; pe Demetriu Bolintinean, măestrul Tirteu al Românilor cu admirabilele sale balade și elegii pline de sen-

timente, de însuflețire și de cea mai perfectă armonie, revărsate în un stil acum energie și viguros, acum molatic, înflorit și sentimental; pe Vasile Alecsandri cu baladele populare și cu lirica sa cea gingașă, dulce, sinceră, ușoră, naivă, limpede, senină. ce ne lăgână, ne încântă și cetindu-o suridem și visăm, căci acum o vedem plină de sentimente dulci și naturale petrecând în sinul poporului, acum răsărându-se în gingășia și parfumul salónelor, îngânându-se în lunca Mircescilor, fantazând sub cerul azur al Italiei, și adăncindu-se în romanticismul Franței.

În ast fel de împrejurări talentul poetic se poate și manifesta și desvolta; modelele străine, pe de o parte, îndemnurile și încurajările române pe de altă parte sînt tot atâtea impulsuri electrice pentru tânărul poet învățat, ca începutul bun să-l continue până la succesul poetului laureat.

Cea dintâie poezie a sa este Fetița și păsăruica, publicată la anul 1839. După aceasta a urmat tot în acel an Teodor și Măriuța, Simpatie la Viena și Vinovatul, ér la 1840 O muștrare, Nu se poate și Un rămas bun de la Brașov.

În toate acestea se arată poetul începător și nesigur, care încă nu scie, ce e mai acomodată pentru lira sa; nu scie, cum să exprime ceea ce simte, ci se luptă cu nimerirea expresiunilor, une ori nici chiar după mai multă frământare nu le află, și cade în expresiuni forțate, pe cum îi sînt de cele mai multe ori și înse-și figurile. Vedem în ele un amor lănced, care nu a mistuit inima poetului, ci numai așa pe un moment l-a răpit pe poet și l-a atins cordele inimii, lăsându-o érá-și rece și nesimțitoare. Peste tot în primele sale poezii nu aflăm flacăra nestinsă, nu aflăm entuziasm tineresc, care să-ți vibreze prin întreg trupul și sufletul, când cetesc aceste poezii. Amorul și desgustul vieții și nefericirea sînt subiectele lor.

Trăsătura lor caracteristică este durerea și suferința. Tonul lor este melancolic și une ori plin de pesimism. Nimerit caracterizează Aron Densușan poeziile acestea prime ale lui Andrei Murășan:

„În deșert, poetul nu este înamorat, nu este pătruns de acest puternic sentiment, nu cunoște până în adăncimile lui nici dulcele, dar nici amarul lui. Ori unde se încercă a exprima acest sentiment, se încurcă, abia află cuvinte și în fine se perde în alte idei, pare că-și uită. Îmi vine al asemna cu un riulet, care curge, curge, dar din ce în ce mai lănced și în fine se perde în năsip. Tot ce provine, din această materie, nu provine din pasiune, din sentiment, situațiunile nu sînt ale poetului, ele sînt cugetate, închipuite. Și închipuirea nu este idealizată. Pentru aceea nici nu ating inima întru nimic, ele se prefără numai pe dinaintea minții, împingându-se ideile una pe alta și în fine dispărînd toate fără a lăsa vre o întipărire.“ ³⁾

Cu toate aceste primele sale poezii nu sînt fără frumsețe poetică.

Vinovatul cu contrasturile dintre „o dată“ și „acum“ cam tocite și fără nici o colóre, fără nici o întorsătură poetică ori o sguuire suflețescă din temeiu; Simpatia la Viena cu amorul fetei cam nesimpatic, ba chiar respingător, de bună samă nu ne va atrage și nu vom afla în ele nimic escelent. nimic poetic și dóră nici în Nu se poate.

Dar ore cui nu vor plăce tânguirile din Fetița și păsăruica? Ore pe cine nu vor atinge accentele melancolice din această frumoasă alegorie? Ore cine să nu înțeleagă versurile fetei:

Tie-ți zic tirană sörte,
Dac'al vrut sclavă să fiu,
Să-mi fi ordinar prin mörte,
Mai curînd la scop să-mi viü!

Publicul de atunci înțelese bine pe poet; înțelese durerea fetei, înțelese în dată, că sclava fetei este națiunea română cu jalea și cu sclăvia sa. ⁴⁾

Prima poezie atinse deja sentimentele naționale în cetitorii Föei și succesul cu admirațiunea érá cástigate pentru poet. El are să continue mai de parte și poate fi sigur, că va deveni poetul național, căci scia să cante chiar ceea ce pe Român îi duria, ceea ce Românului îi plăcea, căci nu era pe atunci la Român cante mai frumos, de cât cela, care se ocupa cu sörtea, cu réul, cu suferințele și cu sclăvia lui, de cari elocotia aerul prin munți și prin câmpii, și cari Românul până în urmă toate le suferia cu răbdare.

Asemenea alegorie mai aflăm la Andrei Murășan și mai târziu în poezia Cătră mierla din 1842 și în Răspunsul păsăruiceii din 1850. În Nrul 10 din 1850 Föia pentru minte, inimă și literatură publică de la un autor necunoscut o poezie intitulată: Vină păsăruică, în care o fată chiamă în dărăpt păsăruica scăpată din colivie, căci acolo a fară este espusă la multe, la plöe, la tempestate ș. a. În Nrul 11 al Föei și vine Răspunsul păsăruiceii de la Andrei Murășan. Aici păsăruica răspunde, că ea nu se va întorce în dărăpt, nu-i trebuie ei nici colivie scumpă, nici sémîntă alésă, ci libertatea, această o voesce:

Avënd libertatea, vie ori ce plöie,
Grindină, fortune, fulger, trăsnet greü,
P'un minut îmi strică, p'un minut mă möie,
Nu pot înse 'nfränge sentimentul meü.

Acăsta păsăruică este poporul român, căruia numai libertate îi trebuie și promisiunile nu-l mai pot face, să-și reiea érá-și jugul sclăviei. Cum că această întru adevér e o alegorie și așa trebuie înțeleasă, apare din provocarea la Ștefan cel Mare, apare din ștrofa ultimă:

Pentru libertate, paserea se bate,
Vermele se înfränge, ferele răpesc;
Ér omul despöe, chiar și pe-al său frate,
În örba-și trufie d'acést dor ceresc!

(Va urma.)

Prof. Ioan Raț.

¹⁾ Val. Branisce: Muresianu András; pag. 5.

²⁾ Veđi Isaia Moldovan: Din întimplările vieții. Gazeta Transilvaniei 1898 Nr. 239.

³⁾ Ar. Densușan: Cercetări Literare; vol. I. pag. 124—125.

⁴⁾ Veđi V. Branisce: Muresianu András; pag. 20.

Christos ori Muhamed.

Istorisire de călătorie

de

Carol May.

(Continuare.)

Maî rosti câte va hule, cari nu pot, să le scriu, și într'aceea auđi pocnituri, cât mi-a trebuit, să supun, că el va, să răstörne crucea. Voiam, să sar, să-l împedec; dară Turnerstick, carele nu pricepuse cuvintele, mă reținu, pentru ca să i-lé esplic încetinel. O făcuî pe scurt și în pripă și apoi mă ridicăi, dară prea târziu: stîlpul crucii, cât era implântat în pămînt, începuse a putređi; el se frânse, și crucea cea cam de cincî cođi de înaltă se răsturnă în laturea de cătră noi așa, că lovi pe căpitan în cap. Omul meü strigă de durere și de cătrănit, ce era, sări de pe bancă și alergă în urma mea în jurul unghiului tuđușului de ceea parte, unde staü cei doi ómenî.

Pe unul de pe nasul de uliü și de pe ceealaltă formă a feței pe loc îl cunoscuî, că e Armean. El purta căciulă de pele de óe, peptariü scurt, cióreci largi și cisme cu tureci înalți. În briü avea un cuđit. Cel alalt mi-se părea, că e Beduin. Vrîsta i-o pređuî cam de cincî zeci de ani. Figura lui lungă și osósă era învelită în un burnus alb. Pe cap avea un fez rođu, în jur de care era înfășurat un turban de aceea-și colóre. Fața lui cea macră era fața unui Muhamedan sever și fanatic. El nu vedea nici cea mai mică surprindere din cauza apărerii nóstre, ci dimpotrivă privia la noi cu ochii săi întunecați și pătrundători cu privire aprópe batjocoritóre.

„Ce vë plesnesce în cap?“ strigă infuriatul căpitan în anglezésca sa americană. „Cum puteți cuteza, să răsturnați crucea asta și să mi-o aruncați pe cap?“

„Ce va omul acesta?“ întrebă Moslimul îndreptându-se cătră insođitoriul său, pe carele se vede, că îl purta cu sine de talmaciü. În locul acestuia răspunsul eü:

„Chiar acum ai sevărșit un lucru, care în țara asta se pedepsece aspru. Ai spurcat icóna Restignitului, și dacă te vom píri la mai marii cetății, te vor arunca în temniță.“

El mă măsură din creștet până în tâlpi cu o privire, carea voia, să fi stivitóre, și întrebă:

„Cine ești tu, de îndrăznesci, să grăesci cu mine în acest chip?“

„Sînt un creștin și am decî datorința de a denunța judecătóriului o faptă ca acesta, carea o ai sevărșit tu.“

„Ești creștin? Și totuși vorbești limba credincioșilor ca ori care Moslim? Atuncia ești asemenea șerpelui, a cărui limbă are două virfuri și e veninosă. Tu nu mă cunosci și nici nu vei avé nici o dată parte de grația de a auđi numele meü sunând în urechile tale. Dară îți spun atăta, că sînt un om, care se obiceiuesce a sculpta cu dispreț, când latră la el un căne rîios de creștin.“

Și sculpta de trei ori înaintea mea și a nume așa, că a treia óră mă ajunse sculptul lui. Spunënd adevérul, eü sînt om fórté liniștit și nu mă obiceiuesc a mă lăsa, să mă stăpánescă mánia; dacă unei vătémări îi las, să-i urmezé un răspuns repede și energic, asta nu o fac din turburare repede, ci din simțul de onóre, cu carea

imi datoresc însu-mî. Érá aci nu suferisem numai eü o vătémare, ci omul acesta hulise sentimentul cel mai sfînt, care un creștin îl pórtă în inima sa, și chipul, în care mă atacase, nu admitea o apérare fină, bună óră în cuvinte bine alese și potrivite. Abia atinse scuipitul lui haîna mea, și pumnul meü și era deja în fața lui, și el căđu la pămînt. Se ridică repede și-și întinse mánilé după mine, dară Turnerstick îl prinse înté de céfă, îl apésă la pămînt și-mî strigă:

„Charley, adu poliția! Eü într'aceea leg mișelului vîntrelele așa de tare, cât timp de o óră nu va poté, să înainteze nici măcar o palmă de loc.“

Talmaciul era așa de turburat, cât nici nu se mișca. Eü nu grăbiam, să implinesc provocarea căpitanului. Póte, că așa fi lăsat pe Moslim în scirea Domnului cu învătúra, ce i-am dat-o; dară acum se apropiă un locotenent de poliție, ca și cum ar fi fost chemat a nume. Când vedu céta neobiicinuită, grăbi la noi și scirici cauza luptei. În vreme ce Turnerstick încă tot ținea cu mánilé sale de marinariü pe criminal lipit de pămînt, eü spusei poliđistului, cele ce se întimplaseră. Talmaciul cercă, să neteđescă lucrul, dară încercarea lui în fața crucii răsturnate nu reuși. Resultatul fu, că ne căută, să mergem cu locotenentul la poliție. Acesta primi mărturisirea mea și a căpitanului și ne dimise mulțamindu-ne. Pe cei alaltî doi îi deținu, pentru ca, pe cum ne spunea, să-i pedepsescă aspru.

Ne aflam în apropierea intrării în în grădină, unde era un restaurant. Acolo ne aședarăm în libér la o masă vacantă, pentru ca să bem un páhar de vin. Ca la un pátrariü de óră după aceea vedurăm spre surprinderea nóstră pe cei doi criminali venind, liberi, cu espresia mulțamirii pe fețe. Ei ne vedură. Musulmanul veni la noi, se opri înaintea mea, dară în depártare recerută de precauțiune, și cu glas șuerătoriü de furie imi zise:

„Pedépsa de două zeci de franci o cinstesc bucuros Franței. Dară ție nu-ți cinstesc nimica! Tu ai lovit pe un Musulman, și nici o cruce creștinescă nu te va scuti de rėsbunarea mea!“

Mă făcuî, ca și cum el pentru mine nici nu ar exista, și el se depártă cu finută falnică și cu pași plini de dignitate, ca și cum dînsul ar fi ieșit învingătoriü din luptă. Dacă tradusei lui Turnerstick amenințarea, dînsul zise:

„De mi-ar fi zis-o mie, pe loc i-ași fi vîntrelat la pămînt. Acum vaporéză de aci falnic ca o fregată panterată și-și închipsece, că pe noi cine scie ce frică mare ne-a cuprins de el!“

„Spunëndu-ți adevérul, frică nu am de el; dară precauți ne trebuie, să fim. Adevérat că nu petrecem în un duar¹⁾ arabesc, ci aci în Marseille, dară de la un Beduin ca acesta ai, să te aștepti, că în furia sa nu lea în samă împrejurarea acesta. După vederile lui o lovitură cu pumnul în față póte, să se spele numai cu sänge.“

Preste puțin pornirăm spre a merge pe nae. Atuncia vedurăm pe cei doi vrășmași ai nostri stând într'o hudită. Ei ne lăsară, să trecem, și apoi porniră în urma nóstră. Făcurăm cotituri și încunjure diferite, dară noi nu reușirăm, să le făcem

urma nóstră perđută. Ei nu aveau, să scie, unde petrecem. Ca mijloc spre ajungerea acestui scop propuse Turnerstick, să vislăm până la castelul If. El pe mare în óre de nelucrare cetise pe „Contele de Monte Christo“ de Dumas și doria, să vadă temnița subterană a eroului romanului acestuia. Temnița acesta se află în castelul If și pentru un bacșiș mic se arată ori cui. Mie romanele lui Dumas nu-mi plac, dară fiind că tot acolo se află și chilia, în care a fost întemnițat Mirabeau în 1774, primii propunerea. Închiriarăm decî o luntriță, pentru ca să esecutăm propunerea căpitanului și așa să abatem pe cei doi urmáritóri de la urma nóstră.

Pe Turnerstick imposibilul conte de Monte Christo îl interesa așa de tare, cât numai cu greu îl putuî scóte din pretinsa temnița a aceluia. Și omul, care ne arétă gaura, sciu, să povestescă atătea, cât aprópe întunecase, pe când părăsirăm cu luntrișóra insula de Chateau d'If. Căpitanul cărmuia luntrița, érá eü și proprietariul ei vislam.

E de observat, că insula If se află în depártare de doi kilometri de la țerm, érá depártarea până la naea nóstră în Port de la Joliette era de două ori așa de mare. În cetate ardeaü deja felinarele. Vedurăm întinsă înaintea nóstră o mare de lumină. Marea era liniștită. Era timpul întilnirii dintre reflux și flux. Cu tóte acestea în apropierea nóstră nu se vedea nici o luntriță. Dară preste puțin mornăi căpitanul:

„De ce nu se feresce mișelul de noi? El e în cursul nostru și nu se mișcă din loc.“

El, care ședea cu fața îndreptată înainte, trebuie, că a vedut o luntriță înaintea nóstră. Noi cei alaltî doi ședeam cu fețele în apoi. El îndreptă cărma puținel la o parte, pentru ca să trecă pe lângă ceealaltă luntriță, dară deja la câte va vislaturi după aceea îi strigă infuriat:

„Ce va, să fie asta? Dóră ești orb? Ține-te mai spre stînga, că altmintrea ne ciocnim de olaltă!“

Acum privii și eü înainte. Vedui o luntriță fórté mică, în care ședea numai un om. El era îmbrăcat în haîne întunecate. Trecurăm așa de aprópe pe lângă el, cât așa fi putut, să-i ajung luntrița cu mána. Când se plecă din luntriță spre noi, mi-se páru, că ved fața Musulmanului. Dară acela purtase un burnus alb! El întórse repede luntrița și vislă din tóte puterile în urma nóstră. Lucrul acesta era fórté suspect. De ce așteptase el óre în cursul nostru, și de ce se plecase apoi așa de tare înainte spre noi? Dóră voise, să vadă, unde șed eü? Acum ne ajunse. Trase visla cea dréptă în luntrișóra, se plecă lângă sine și-și ridică apoi brațul, pentru ca să-l îndrepte drept spre mine. Mă aruncăi cu înțéla fulgerului de pe scaunul meü pe fundul luntriței, și acum și pocni descărcătura, după care urmă pe loc a dóua.

„Holla, ce e asta?“ strigă Turnerstick. „Aci impușcă óre cine?“

„E Moslimul,“ îi răspunsel. „Vom, să punem mána pe el! A dat două descărcături și așa nu mai are glouț în pistol.“

„Well! Vom purta grije, ca preste tot să nu mai impusce. Apucați-vé de lucru! Vislați din tóte puterile!“

(Va urma.)

¹⁾ Sat de corturi.

Bibliografie.

A apărut:

I. Loser: *Istoria Agriculturii*, Sibiu 1899. Traducțiunea cărții acesteia s'a făcut numai pentru înaintarea plugarilor români. Dovadă că edarea ei în broșură s'a făcut numai în 600 es., cari se vor împărți gratuit de traducător printre plugarii din Transilvania și România.

Ioan Socaciu: *Ideii fundamentale în economia politică și o nouă teorie sociologică*. Brașov 1899, pag. 94, prețul 65 cr. tractează despre ființa și felul economilor înșirând doctrinele diferitelor școli sociale. La sfârșit espune o nouă teorie sociologică făcută pe baza scrutării științifice.

Márki: *Istoria universală*, pag. 158, prețul 2 cor. și *Geografie*, pag. 204, prețul 2 cor. 60 fil. Amindouă cărțile acestea sînt destinate pentru școlile civile și superioare de fete și sînt traduse pe românește de I. Popovici, prof. la școala Asociațiunii. Tiparul frumos și curat și limba bună în care sînt traduse, le recomandă în de ajuns pentru puținele noastre școli de fete.

„Amicul progresului român“ Nro 7 cu următorii cuprins: Mormîntul lui Romulus. — Seriere în școlile noastre. — Plimbarea Polului. — Instrucțiune pentru ferirea vitelor contra bôlelor lipicioase de gură și de unghii, și vindecarea lor. — Întrebuintarea frunzelor cădute pentru hrănirea vitelor. — Păstrarea grânelor după treerat și ferirea lor de insectele părăsitoare. — Prepararea prunelor uscate. — Culegerea și conservarea fructelor. — Căminul de pometați. — Regimul de exploatare în pădurile frunzoase. — Gospodinele și mierea... albinelor... Verdela vinului. — Fabricile de zahăr în România. — Conservele Alimentare. — Pojarul. — Învățămîntul Igienei în Școala primară. — Alăptarea Igienică a copiilor. — Consiliul Casnice. — Bibliografie. — Diferite scrieri economice. Industriale și comerciale. — Pagini alese: Ilusii. — Poveste din tinerețe. — Cel trei milogi (poveste). — Paricidul (roman).

„Enciclopedia Română“, editată sub auspiciile și din însărcinarea „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, de Dr. C. Diaconovich, prim-secretarul Asociațiunii.

După un interval destul de scurt a apărut fasc. 16 al acestei valoroase publicațiuni, cuprindînd articolele Fuligo—Golescu. În acest fascicul aflăm numeroase articole de interes special românesc, ca: Gabrielescu, Gane, Gavril, Gelu, George (mitrop.), Georgescu, George Ștefan, Gerasim Timuș, Ghenaie, Gheorghian, Gherea, Ghica, Gion, Giurgiū (Pataki) episcop, Goian, Goldiș, Goleșcu; apoi articole de literatură ca: Gazeta Transilvaniei, limba și literatura germană, etc.; articole de istorie, etnografie și geografie: Gaius, Galați, Galiția, Galli, Gallia, Genua, Geografia, Georgia, Gepiți, Germani, Germania, Geți, Géza, Gherghio, Gherla, Ghimes, Giesshübel-Puchstein, Girondini, Giurgen, Gleichenberg; articole de filosofie: Gândire, Geniu, Gnostic, Gnosticism; biografii străine: Galilei, Gambetta, Garibaldi, Gaster, Gay-Lussac, Gladstone, Goethe, Gogol; articole diverse: Fumat, Fundațiune, Furnal (ilustr.), Galactometru, Gălbinare, Gangrena, Gât, Gaz, Gelosia, Gemeni, Gen, Genealogia, Generațiune, Geologia, Geometria, Geotropism, Ghița, Gibbon, Gimnaziu, Gimnastica, Gips, Gir (Giro), Glanda, Gloata, Glob, Glycosa, etc.

Abonamentele se fac la W. Kraft în Sibiu (deposit general pentru România: E. Storck, Bucuresci) și se primesc numai pentru publicațiunea întregă. Prețul de prenumarare: pentru un tom broșurat fl. 10.—, legat fl. 11.60 (în România: Lei 25.—, resp. 28.50).

Sfînta și Dumnezeesca EVANGELIE a Domnului și Dumnezeului nostru Isus Christos

revădută după originalul grecesc și acum întâia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împărat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvîntarea Preasfințitului nostru Archiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș Dr Victor Mihályi de Apșa.

Blas 1900.

De la sfînta Unire 200.

Evangelia e tipărită în format folio, pe hîrtie de pergament albă și consistentă, cu litere mari nouă, cu cadru dublu: negru și roșu, și cu titlul și litere inițiale ță-și roși, e de o executare tipografică escelentă. Se estinde pe 40 côle 323 pagini.

Pagina titulară are un cadru artistic, în celea patru colțuri cu simbolele evangeliștilor: ânger, vultur, leu și boi. De asupra, în mijloc e chipul Mântuitorului ca învățător, avînd în mîna cartea, ță de desupt e pecetea metropoliei.

La începutul fie cărei Evangelii, stă chipul Evangeliștilor pe hîrtie grosă satinată, viața lui și indicele după capete, arătîndu-se fie care cap cînd se cetesce, în ce zi și la ce pagină?

Sfîrșindu-se evangeliile de peste an, urmăz evangeliile de dimineță ale învierii, a sîrbătorilor nemiscătoare de peste an, ale sîntilor, la ocazii diferite, la sf. Ungere, sf. Botez și sîntirea apei.

Urmăz apoi un tipic amănunțit despre aceea, cînd se începe și cînd se gată fie care Evangelist, evangelia canaanenei, din săptămăna botezului și apoi schimbarea evangeliilor după ziua în care cad ss. Pașci ș. a.

Ca limbă, nu lasă nimic de dorit, ținîndu-se cont de progresele și dezvoltarea limbii literare românești, de vechile texte, și de aceea, că să fie pe înțelesul poporului.

O recomandăm cu totă căldură spre a fi cumpărată pentru tôte bisericile Provinției noastre mitropolitane.

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski, tom. I. Tinerețele lui Isus. Isus ca profet. Progresele, pe cari știința le face zi de zi și descoperirile, cari fac lumină în cestiunile cele mai întinse, trebuie să fie aduse în consonanță cu veșnicile adevăruri ale religiunii. Căci e știut, că credința nu e dușmana științei, ci din contră e apărătoarea ei. Ținînd sîmă de această cerință, Ramul Dr V. Szmigelski, fost profesor de studiul biblic la Seminarul archidieceșan din Blas, a făcut începutul publicării istoriei sînte, pe baza progreselor științei, scoțînd tom. I. din legea nouă, care tractează tinereța lui Isus și Isus ca profet. Tomul acesta în 8° mare are 399 pagini și costă fl. 2. Venitul curat realizat și, din publicarea acestei v. fi. o contribuie la formarea unui fond provincial de salarizare a preoților și a învățătorilor.

Limba, în care e scrisă cartea, acesta și stilul a dese înflorit și avîntat, fac din ea nu numai un manual de școlă, ci și o lectură bună și edificătoare pentru adevărații creștini. Nu credem, că e de lipsă, să fie recomandată, ea se insinuă prin sine însă-și tuturor.

„Ben Hur“, de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag., tom II. 508 pag., prețul broșurat 1 fl. 45 cr. Blas. Tipografia seminariului archidieceșan. 1898.

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecești* compus de Dr Victor Szmigelski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blas 1897. Tipografia seminariului archidieceșan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Posta Redacțiunii. E. G. în B. Se va vedea dacă se va putea. A. B. în G. Lipse sînt și pe la noi destule. Și dacă totuși împlinim cererea, acesta se face în convingerea, că cele scrise sînt adevărate.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suciu.

(41) 1—1

Convocare.

„Ulpiana“ institut de credit și economii cu societate pe acțiuni în Grădișce își va ține o

adunare generală extraordinară

Martii la 26 Septembrie st. n. cu începutul la 10 ore a. m. în localul institutului în Grădișce, la care acționarii sînt invitați a lua parte în persoană sau prin delegați;

Program:

1. Modificarea alor 2 paragrafi din statute.

2. Ridicarea capitalului social.

Din ședința consiliului administrativ ținută la 26 August 1899.

Direcțiunea.

(42) 1—1

George Huruban cantor gr. cat. din Koronka în protopopiatul „Murășului“ dorește să se aplice de cantor gr. cat. în ori care parochia din Archidieceșă unde va fi lipsă de cantor. — Ofertele să se trimită la adresa sa p. u. M.-Vásárhely.

(80) 9—10

Fabrica

de

Cement-Portland din Brașov

recomandă fabricatul său de

„Cement-Portland“

garantînd pentru calitatea cea mai bună.

Se află de vîndare cu prețul cel mai ieftin la

„Consum“
societate comercială pe acțiuni Blas.